Scenariu didactic
Didactica infuzării

Adaptare pe baza scenariului didactic dezvoltat în cadrul cursului de formare „Educație media digitală pentru profesorii de gimnaziu și de liceu”, desfășurat de Centrul pentru Jurnalism Independent în Programul de Educație Media

Titlu activitate: Fapte și opinii (Text-suport: *Popa Tanda*, de Ioan Slavici)
Autor: Costina-Florentina Dan, profesoară de limba și literatura română
Editor: Maria Epatov, formatoare în cadrul Programului de Educație Media și profesoară de limba și literatura română
Durată: 50 de minute

Concepte cheie din domeniul educației media digitale: gândire critică, analiza mesajelor, distincția dintre fapte și opinii, obiectivitate/subiectivitate

Concepte cheie din domeniul disciplinei: analiza de text literar; exprimarea argumentată a punctului de vedere

Tipul activității: infuzare

Competențe specifice:
2.1. Recunoaşterea modurilor în care sunt organizate informaţiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale;
2.2. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse;
2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii;
4.5. Dezvoltarea gândirii logice şi analogice, prin valorificarea competenţei lingvistice, în procesul de învăţare pe tot parcursul vieţii.

Obiective de învățare
La finalul activității, elevi vor ști/putea:
- să facă distincția dintre fapte și opinii într-un text;
- să argumenteze încadrarea unei afirmații în una din cele două categorii.

Recomandat pentru clasa a VII-a

Temă: Fapte și opinii
Descrierea activității **Evocare (5 minute)** **Discuție facilitată:** Profesorul adresează o serie de întrebări elevilor pentru a introduce tema, făcând apel la cunoștințele acestora despre nuvelă:

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026

- Cunoaștem deja că într-o nuvelă, naratorul tinde spre obiectivitate și relatarea acestuia se realizează la persoana a III-a. Considerați că naratorul din opera literară *Popa Tanda* este obiectiv?
- Putem să considerăm că obiectivitatea este sinonimă cu imparțialitatea?
- Considerați că instanța naratorială intervine subiectiv în prezentarea protagonistului? Există astfel de exemple în text?

Realizarea sensului (35 de minute)

1. **Prezentare teoretică – Fapte și Opinii: video – https://www.youtube.com/watch?v=i2qvJ0BsaGI și Anexa 1** (8 minute)

2. Exercițiu de lucru în echipă:

Elevii sunt împărțiți pe grupe de câte doi (colegi de bancă) și primesc sarcina de a identifica faptele și opiniile într-un text literar *(Popa Tanda*, de Ioan Slavici), de la disciplina Limba și literatura română. – Anexa 2 (20 de minute de lucru)

3. Prezentarea rezultatelor muncii în echipă (5 minute)
Discuție facilitată (exemple de răspunsuri așteptate în Anexa 2) – 10 minute
Profesorul conduce discuția pentru a conecta analiza faptelor și opiniilor din text cu caracterizarea personajului:

- Ce anume ați descoperit în timpul rezolvării sarcinii de lucru?
- Cum încadrați pasajele din textul parcurs?
- Care au fost argumentele pentru care ați încadrat aceste pasaje ca fapt sau ca opinie?
- Care sunt atributele naratorului din acest text, având în vedere observațiile voastre?
- Ce concluzie privitoare la protagonistul operei literare putem formula, pe baza răspunsurilor oferite de voi?

Reflecție (5 minute)
Profesorul discută cu elevii despre moduri în care pot folosi conceptele predate în viața de zi cu zi.

- Cum vă poate ajuta diferențierea dintre fapte și opinii în viața cotidiană?

Temă pentru acasă:
1. Rezolvă următorul exercițiu digital, pentru a-ți fixa cunoștințele despre fapte și opinii! https://learningapps.org/view38991406
2. Selectează din textul nuvelei alte patru afirmații referitoare la celelalte personaje și motivează încadrarea lor în categoria faptelor și/sau a opiniilor.
3. Urmărește principalul jurnal de știri al zilei și notează, pe baza cunoștințelor acumulate, trei fapte și trei opinii, exemplificându-le prin scurte secvențe de text/ imagini.

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026

Anexa 1

Fișă teoretică: Fapte și opinii

Fapte	***Opinii***
Împrejurări reale, acțiuni sau fenomene care pot fi observate sau verificate obiectiv.	Impresii, aprecieri sau interpretări asupra unui subiect.
Pot fi demonstrate obiectiv, în baza unor probe.	Nu pot fi verificate și demonstrate. Nu trebuie justificate.
Obiective.	Subiective, personale, putem fi sau nu de acord cu ele.
Universale, apar la fel indiferent de cine le privește.	Pot diferi de la persoană la persoană, de la grup la grup.
Exprimate în termeni neutri.	Exprimate în termeni emoționali.
Cuvinte care ajută la identificarea lor: *confirmă, dovedește, demonstrează*, etc.	*Părerea mea, din punctul meu de vedere, a suspecta că*, etc.

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026

Anexa 2

Fișă de lucru
Fapte și opinii – Text-suport: *Popa Tanda*, de Ioan Slavici

Sarcină de lucru:
Citește fragmentele selectate din nuvela *Popa Tanda*, de Iona Slavici, relevante pentru caracterizarea personajului principal și argumentează încadrarea lor în categoria fapte sau opinii:

Era dascăl în Butucani, bun sat şi mare, oameni cu stare şi socoteală, pomeni şi ospeţe de bogat. Iară copii n-avea dascălul Pintilie decât doi: o fată, pe care a măritat-o după Petrea Ţapului, şi pe Trandafir, părintele Trandafir, popa din Sărăceni.	
Pe părintele Trandafir să-l ţină Dumnezeu! Este om bun; a învăţat multă carte şi cântă mai frumos decât chiar şi răposatul tatăl său, Dumnezeu să-l ierte! şi totdeauna vorbeşte drept şi cumpănit, ca şi când ar citi din carte. Şi harnic şi grijitor om este părintele Trandafir. Adună din multe şi face din nimica ceva. Strânge, drege şi culege, ca să aibă pentru sine şi pentru alţii.	
Mult s-a ostenit părintele Trandafir în tinereţea lui. Şcolile cele mari nu se fac numai iac-aşa, mergând şi venind. Omul sărac şi mai are, şi mai rabdă. Iară cu capul se lucrează mai greu decât cu sapa şi cu furca. Dar toate s-au făcut şi nici n-au rămas lucru zadarnic. Trandafirică a ajuns popă în satul tătâne-său, în Butucani, bun sat şi mare, oameni cu stare şi cu socoteală, dar la pomeni şi la ospeţe părintele Trandafir nu mergea bucuros.	
Minunat om ar fi părintele Trandafir dacă nu l-ar strica un lucru. Este cam greu la vorbă, cam aspru la judecată: prea de-a dreptul, prea verde-făţiş. El nu mai suceşte vorba, ci spune drept în faţă, dacă i s-a pus ceva pe inimă. Nu e bine să fie omul aşa. Oamenii se prea supără când le luăm căciula din cap. Şi e bine să trăim bine cu lumea. Aceasta s-a văzut şi cu alde părintele Trandafir. Un om ca el nici doi ani n-a putut să stea în Butucani.	

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026

Pe Valea-Seacă este un sat pe care oamenii îl numesc Sărăceni.	
Părintele Trandafir avea acum trei copii. Când sosi acasă de la episcopie, găsi pe preoteasa în pat. Era a patra bucurie la casă. O soţie bolnavă, trei copii mici, al patrulea de lapte, o casă numai hârb: prin pereţi se furişa neaua, cuptorul afuma şi acoperişul era tovarăş cu vânturile, iar hambarele goale, punga deşartă şi sufletul necăjit. Părintele Trandafir nu era omul care să fi putut afla calea pe care să iasă din această încurcătură. De ar fi fost alţii în starea lui, el le putea da ajutor; pe sine însuşi nu se putea mângâia.	
Colo jos în vale, pe unde sunt bălţile cele multe, nu cresc numai sălcii şi răchite; pe ici, pe colea este şi şovar, pipirig, papură, ba chiar şi câte un fir de trestie. „Aşa voi să fac!” gândi popa. Luă un om, îl puse la şovar, la pipirig, la papură şi trestie. Sâmbătă era plin împrejurul casei, tot snopi legaţi cu nuiele de răchită; iară în cealaltă sâmbătă acoperişul era cârpit şi tivit pe vârf cu snopi de trestie, peste care erau întinse două prăjini legate cu furci. Acuma lucrul era chiar bun, şi nu scump. Oamenii treceau pe lângă casa popii, clătinau din cap şi ziceau câteodată: „Popa e omul dracului!” Iară popa petrecea bucuros pe afară [...].	

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026

Fișă de lucru – grilă de răspuns
Fapte și opinii – Text-suport: *Popa Tanda*, de Ioan Slavici

Sarcină de lucru:
Citește fragmentele selectate din nuvela *Popa Tanda*, de Iona Slavici, relevante pentru caracterizarea personajului principal și argumentează încadrarea lor în categoria fapte sau opinii:

Era dascăl în Butucani, bun sat şi mare, oameni cu stare şi socoteală, pomeni şi ospeţe de bogat. Iară copii n-avea dascălul Pintilie decât doi: o fată, pe care a măritat-o după Petrea Ţapului, şi pe Trandafir, părintele Trandafir, popa din Sărăceni.	**Fapt** – *dascăl în Butucani, copii n-avea dascălul Pintilie decât doi: o fată, pe care a măritat-o după Petrea Ţapului, şi pe Trandafir, părintele Trandafir, popa din Sărăceni* – demonstrabil: statut familial, origini **Opinie** – *bun sat şi mare, oameni cu stare şi socoteală, pomeni şi ospeţe de bogat* – interpretări subiective asupra faptelor, exprimarea în termeni emoționali;
Pe părintele Trandafir să-l ţină Dumnezeu! Este om bun; a învăţat multă carte şi cântă mai frumos decât chiar şi răposatul tatăl său, Dumnezeu să-l ierte! şi totdeauna vorbeşte drept şi cumpănit, ca şi când ar citi din carte. Şi harnic şi grijitor om este părintele Trandafir. Adună din multe şi face din nimica ceva. Strânge, drege şi culege, ca să aibă pentru sine şi pentru alţii.	**Fapt** – demonstrabil: *a învățat carte, cântă, strânge, drege și culege*; **Opinie** – exprimată în termeni emoționali: *om bun*, *cânta frumos; vorbește drept și cumpănit, ca și când ar citi din carte*; *harnic și grijitor om*;
Mult s-a ostenit părintele Trandafir în tinereţea lui. Şcolile cele mari nu se fac numai iac-aşa, mergând şi venind. Omul sărac şi mai are, şi mai rabdă. Iară cu capul se lucrează mai greu decât cu sapa şi cu furca. Dar toate s-au făcut şi nici n-au rămas lucru zadarnic. Trandafirică a ajuns popă în satul tătâne-său, în Butucani, bun sat şi mare, oameni cu stare şi cu socoteală, dar la pomeni şi la ospeţe părintele Trandafir nu mergea bucuros.	**Fapt** – sunt acțiuni descrise, ce pot fi observate și percepute în același fel de toți martorii evenimentului: tânărul ajunge preot în satul tatălui său, participă la pomeni și ospețe; **Opinie** – este emisă o judecată asupra conținutului cuvântării, dintr-o perspectivă subiectivă: *Iară cu capul se lucrează mai greu decât cu sapa și cu furca.*; descriere subiectivă a satului: *bun sat şi mare, oameni cu stare şi cu socoteală;* părere despre starea părintelui la pomeni și ospețe: *nu mergea bucuros*
Minunat om ar fi părintele Trandafir dacă nu l-ar strica un lucru. Este cam greu la vorbă, cam aspru la judecată: prea de-a dreptul, prea verde-făţiş. El nu mai suceşte vorba, ci spune drept în faţă, dacă i s-a pus ceva pe inimă. Nu e bine să fie omul aşa. Oamenii se prea supără când le luăm căciula din cap. Şi e bine să trăim bine cu lumea. Aceasta s-a văzut şi cu alde părintele Trandafir. Un om ca el nici doi ani n-a putut să stea în Butucani.	**Fapt** – demonstrabil: a părăsit satul Butucani după mai puțin de doi ani; **Opinie** – interpretarea subiectivă a realității, exprimarea în termeni emoționali, invocarea unor trăiri personale – nedemonstrabile: *minunat ar fi dacă nu l-ar strica..., cam greu*, *cam aspru*, cugetări, judecăți ale naratorului;

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026

Pe Valea-Seacă este un sat pe care oamenii îl numesc Sărăceni.	**Fapt** – demonstabil: existența localității și a numeleui dat de săteni
Părintele Trandafir avea acum trei copii. Când sosi acasă de la episcopie, găsi pe preoteasa în pat. Era a patra bucurie la casă. O soţie bolnavă, trei copii mici, al patrulea de lapte, o casă numai hârb: prin pereţi se furişa neaua, cuptorul afuma şi acoperişul era tovarăş cu vânturile, iar hambarele goale, punga deşartă şi sufletul necăjit. Părintele Trandafir nu era omul care să fi putut afla calea pe care să iasă din această încurcătură. De ar fi fost alţii în starea lui, el le putea da ajutor; pe sine însuşi nu se putea mângâia.	**Fapt** – demonstrabil: existența celor trei copii și nașterea celui de-al patrulea; soția bolnavă; starea casei – fenomene observabile; **Opinie** – *Părintele Trandafir nu era omul care să fi putut afla calea pe care să iasă din această încurcătură*, urmată de comentariul naratorului
Colo jos în vale, pe unde sunt bălţile cele multe, nu cresc numai sălcii şi răchite; pe ici, pe colea este şi şovar, pipirig, papură, ba chiar şi câte un fir de trestie. „Aşa voi să fac!” gândi popa. Luă un om, îl puse la şovar, la pipirig, la papură şi trestie. Sâmbătă era plin împrejurul casei, tot snopi legaţi cu nuiele de răchită; iară în cealaltă sâmbătă acoperişul era cârpit şi tivit pe vârf cu snopi de trestie, peste care erau întinse două prăjini legate cu furci. Acuma lucrul era chiar bun, şi nu scump. Oamenii treceau pe lângă casa popii, clătinau din cap şi ziceau câteodată: „Popa e omul dracului!” Iară popa petrecea bucuros pe afară [...].	**Fapt** – demonstrabil: acțiunile părintelui, din dorința de a face o schimbare; observabil: flora din zonă, schimbările făcute; **Opinie** – gândurile sătenilor, transpuse de narator, cu privire la realizările preotului;

Acest material a fost creat în cadrul Programului de Educație Media, dezvoltat de Centrul pentru Jurnalism Independent în parteneriat strategic cu Romanian-American Foundation (RAF). Materialul beneficiază de o co-finanțare de la Uniunea Europeană prin proiectul BROD (Bulgarian-Romanian Observatory of Digital Media), sub numărul de contract: 101226153. Materialul a fost realizat cu sprijinul financiar al Fondation Botnar prin proiectul „Educație media digitală pentru tinerii din România”.

Materialul reflectă numai opiniile autorilor, iar RAF, Comisia Europeană și Fondation Botnar nu pot fi trase la răspundere pentru nicio utilizare care ar putea fi făcută din informațiile conținute în acesta.

Proiectul „Educație media digitală pentru tinerii din România”, finanțat de Fondation Botnar, este coordonat de Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) și implementat în parteneriat cu Ashoka România, E-Civis, EDUMI, Funky Citizens și Grupul PONT.

© Centrul pentru Jurnalism Independent, 2026